Forsommertur 2024 til Nakskov med Furesø-Wayfarerfleet.

af Vibeke og Arne Stahlfest, W6791 Wave-Dancer
Fotos: Lis Hasholt, Arne Stahlfest og Poul Ammentorp.

Når de heftige jule- og nytårsaktiviteter lakker mod enden, og freden sænker sig i starten af januar måned, indfinder sig en sær uro i krop og sjæl hos Wayfarer sejlere i Farum. Det hænger sammen med den tidsmæssige forventning om at modtage invitationen til planlægningsmødet for "forårsturen" - den egenlige manifestation af forårets komme.

I år var det Lis og Bent Hasholt's tur til at invitere Wayfarer-sejlerne til deres dejlige hjem i Farum. Stuerne er påvirket af deres mange rejser til Øst-Grønland for bl.a. at måle afsmeltningen af indlandsisen. Vi var desværre forhindret i at møde op p.g.a. sejlads (den eneste gyldige undskyldning for ikke at møde op iflg. doktrin fra Poul Ammentorp). Vi skulle sejle til Oslo. Men efterfølgende har vi fra troværdige kilder fået berettet følgende: Gæsterne indfandt sig på åstedet - som ligger i sikkerhed i 37 meter over dagligt vande - i slutningen af februar måned. Fruen i huset var klar med en lækker italiensk svinekam uden spæk og svær, beriget med salvie og andre sydlandske krydderier samt tilbehør. Desserten var en Irma tærte med skovbær m.v. Nu er det jo flere år siden, at Irma lukkede deres butikker, men tærten smagte efter sigende forbavsende frisk alligevel.

Det blev på mødet vedtaget, at forårsturen i år skulle gå til Nakskov Fjord Camping, som ligger lidt vest for Nakskov by ved siden af den lille havn Hestehoved Lystbådehavn. Yderligere vest på, ligger den store Nakskov Fjord, med mange øer i forholdsvis fladt vand og omkranset af Albuen. Bent Hasholt havde fået kendskab til Nakskov Fjord Camping på vejen til en ferie i Tyskland for nogle år siden. Turen var måske også klimatologisk interessant derhen, at vi havde lejlighed til at se de lave områder i Nakskov Fjord forinden de bliver oversvømmet ved indlandsisens afsmeltning.

Campingpladsen havde godt 11 store huse, som kunne lejes til en eller to familier. Vi var to familier, som boede i egne telte, som fik pladser lige over for husene. Vi bookede pladserne i god tid og alle

fik plads. Campingpladsens havde en særegen adresse: Hestehovedet nr. 2, og vi så frem til at indtage adressen som de første, idet det var længe siden, vi havde oplevet at være et hestehoved foran nogen som helst i sejlklubben.

Den officielle tur gik fra mandag den 10. juni til torsdag den 13. juni 2024 og Poul Ammentorp havde aftalt med Nakskov sejlklubs formand, at vi kunne benytte sejlklubbens klubhus og grill på havnen samt havnefaciliteterne.
Da Vibse og jeg skulle bo i telt, som tager lidt tid at sætte op og skulle finde diverse udstyr frem, havde vi bestilt plads på campingpladsen allerede fra fredag, så vi fik en miniferie ud af ulejligheden.
Der tales så meget om global opvarmning nu til dags, så vi havde forventning om at de såkaldte "sydhavs-øer", hvortil Lolland hører, ville vise sig fra sin bedste side - måske med sol og lettere varme vinde.

Fredag d. 7 juni: På vej til Nakskov med bagage og bådtrailer fik vi et par kraftige regnbyger og var ved at blive revet af Farøbroen af et vindstød.
Vi ankom til campingpladsen kl. 14 og fandt en meget velfungerende plads, beliggende i skøn natur. Vi fik sat teltet op med bagenden mod vestenvinden og satte pløkker i teltet i vindsiden inden det blev pustet op. Blæsten var så kold, at vi spiste inde i teltet. Dagen sluttede af med at vandre rundt nær campingpladsen:
Vi kikkede på den flotte strand og lange badebro. Vi så ind mod Nakskov by og ud mod Nakskov Fjord og gik på en bro langs med bredden til sejlklubbens moderne klubhus.

Lørdag d. 8. juni: Vi besluttede at gå de ca. 3,5 km ind til Nakskov for at se på byens seværdigheder. Der var en meget smuk udsigt fra stien ind til byen, og det viste sig også, at bystyret havde moderniseret stisystemet og ført dette gennem værftet, som lå ved kajen og for år tilbage spærrede for udsyn og gennemgang for offentligheden. Vi kom således igennem moderniserede baggårde fra fjorden og ind til Nakskovs hovedgade.

Vi besøgte Skt. Nikolai Kirke i Nakskov, som formodentlig er fra år 1200 tallet, hvor Nakskov fik købstadsrettigheder. Kirken har i flere omgange været genstand for ombygninger og moderniseringer, sidst i 1989-98 og fremtræder nu som et moderne kirkebyggeri. Det var svært at forestille sig, at hele kirkens gulv tidligere var opfyldt af forskellige gravsten, hvilket var almindeligt tidligere. I kirken var vist en pengekiste fra 1573 med mange synlige og skjulte låse. Kirken havde også spændende orgel og altertavle.

Kirkens Pengekiste fra 1630

Mætte af åndelig indtryk var vi på anden vis blevet sultne og hastede ned på torvet til frokost-caféen Bita.
Caféen var for 8 år siden erhvervet af en iraner, som på spisekortet havde gedeostesalat med kylling. Da det ikke er at så tit, at man kan få varm gedeost på restaurationer i Danmark, følte vi, at vi havde sparet en 3.000 km's flyrejse ved at bestille gedeosteretten hos den smilende iraner, og denne besparelse var jo nok til at dække alle udgifter for de kommende 14 dages aktivitet. Alene udgifterne til campingpladsen incl. el løb jo op i kr. 250 pr. dag.

I den anden ende af torvet kunne vi se, at man var ved at bygge en scene, og vi spurgte iraneren om han kendte noget til hvad der skulle ske. Det viste sig at være det Kongelige Teaters Sommerballet, som ville optræde sent om eftermiddagen. Så samtidig med at vi fik varm gedeost på tallerkenen, trænede den kongelige Ballet på Scenen akkompagneret af pianisten Irena Hayrapetyan på klaver.

Det var skønt at lytte til og alle danserne var betagende unge mennesker, som fremkaldte længst forsvundne minder. Da vejrprofeterne havde lovet regn sent på eftermiddagen, havde vi oprindeligt planlagt at gå hjem efter frokosten, men dette var et for godt show at forlade.
Da Balletten finansieres gennem skattebetalinger fra alle borgere i landet, havde tidl. balletmester Nikolaj Hübbe fundet det rigtigt at Balletten kom rundt i det ganske danske land til 12 udvalgte nye steder om sommeren, så de skattebelastede borgere kunne fornemme, hvad de fik for pengene. Man programsatte i år: Tornerose, Etudes, Sommerdanse, Karneval i Venedig, Blodbryllup og Raymonda. Imponerende sat op på Axeltorv i Nakskov i pragtfulde dragter.

Da balletten var 3/4 fuldendt startede den forventede regn. Balletten pakkede sammen, og vi kikkede efter en taxa, som var umulig at opdrive. Der var 3,5 kilometer hjem langs med fjorden i rasende modvind tilsat iskold regn. Vi var sjask våde helt ind til huden, da vi nåede hjem, men heldigvis var teltet tørt, og vi havde varmt tøj i taskerne.

Næste dag, søndag den 9.juni, var det våde tøj næsten tørt og på vej til campingkontoret for at hente det bestilte morgenbrød, var vi kommet forbi et vaskerum med tørretumbler, så nu vidste vi, hvordan vi hurtigt kunne klare fremtidige våde problemer. Vejret var ikke særlig godt, og der blev lovet mange byger, så vi tog en tur i bilen på jagt efter spændende oplevelser på Lolland.

En sådan øjenåbner var den historiske udstilling på Pederstrup Herregård: 1700 og 1800 tallets Lollandske herregårdslandskab var præget af økonomisk overskud og en herskabelig levevis, der gennemsyrede hele landskabet. Fæstebønderne var forpligtet til at yde hoveri på herregårdsmarkerne nogle dage hver uge og tilmed også i samlede perioder f.eks. når der skulle høstes.
Med tiden blev der gennemført flere landbrugsreformer, som reducerede hoveriet, så fæstebønderne kunne nå at ordne deres egne jorde. Reformerne, hvis fremsynede tanker ofte stammede fra Lolland, medførte at fæstebønderne kom til at eje deres gårde ved salg fra herremændene, som dermed fik frigjort midler og fik løbende indbetalinger fra bønderne indtil gården var betalt.
Herremændene var kommet i den klemme, at de var ansvarlig overfor kongen for inddrivelse af de skatter, som bønderne var pålignet. Herremændene var således indirekte interesseret i at bønderne indtjente tilstrækkelig midler til at betale skatterne, da ellers herremændene hang på de pålignede skatter over for kongen. Reformerne og stigende priser medførte stor produktivitet i hele landbruget og dermed synlig pengerigelighed for herremændene, hvilket kunne ses på Lollands herregårde i form af ekstravagance og selskabelighed.

Lolland var således gennem tiden blevet beriget med skøn natur og mange flotte herregårde. Det er en fin kombination for de besøgende: Man kan nu til dags nyde den dejlige natur i herregårdsmiljøet og måske komme indendørs, når det regner.

Et sådant eksempel var Reventlow-museet ved Pederstrup Herregård i Torrig, hvor der tilmed var tilknyttet Frederikke Café, som vi besøgte.

Der knytter sig en spændende historie med mange lykkelige omstændigheder til herregården, og i år fejrede man, at det var 250 år siden at greve og minister Christian Reventlow og hustru Frederikke blev gift. Frederikke var en ung og smuk dame af adelig afstamning, men desværre uden midler, medens Christian Reventlow var arving til godset og i nærheden af Kongen og statsfinanserne. For ikke at andre skulle løbe med Frederikke, måtte Christian Reventlow i hast sende sin gode og fortrolig ven med en forlovelses-forespørgsel om hendes hånd, idet Christian Reventlow var til et uopsætteligt møde hos Kongen. Formodentlig har der været andre jægere i hyttefadet, siden det skulle forgå på denne forhastede måde.
Nutildags vil en sådan fremgangsmåde nok være behæftet med risiko for at miste både den udsete lækre sild og sin gode ven. Men det var en anden tid - og hun sagde "ja-dak".

De havde et meget lykkeligt ægteskab, som er omtalt og kendt i vide kredse på Lolland.
Noget kunne tyde på at adelige ægteskaber ikke almindeligvis var så lykkelige - måske på grund aldersforskel og almindeligvis med en ældre brudgom - eller p.g.a. interesse-forviklinger, som overskyggede det egentlige formål om et lykkeligt ægteskab. De nye ægtefæller beskrives at have fælles soveværelse og oven i købet dobbeltseng, hvilke to forhold åbenbart ikke var normalt på datidens adelige herregårde. Ægtefællerne var på mange måder fremsynede og moderne - og fik mange børn

Vi så deres soveværelse med skrivepult og stol, da adelige soveværelser på daværende tid ofte benyttedes til møde og til andet end blot at sove i. På Pederstrup Herregård var desuden en udstilling af brudekjoler gennem mange år (helt op til nutiden) samt mange malede familieportrætter. En del af herregården var som nævnt indrettet til Café med salg af hjemmebrygget kaffe og lækre kager - serveret af en kvindelig tjener i gammel stil: plusfour med vest.

I herregårdens ridehus fra 1870 vistes desuden, hvordan **"Dodekalitten"** blev skabt af kunstneren Thomas Kadziola.Værket er tidligere blevet omtalt i Wayfarer-årsskriftet for 2023.

Udstillingen i ridehuset bestod bl.a. af mange store fotos af tilblivelsen og forarbejdelsen af de mange stensøjler, som Dodekalitten består af.

Fotoudstillingen og udstillingsarrangementet er skabt af Bibi Kadziola.

For at få de sidste stensøjler finansieret indsamles i øjeblikket gaver fra private og fonde, for hvilke gaver særskilte gavebeviser udstedes.

Efter at have set ovennævnte historiske udstillinger tog vi til en anden Herregård, tæt ved, på Lolland: **Frederiksdal Gods og Vineri.**

Vi hilste på ejeren: godsejer Harald Krabbe i Vineriet, og kunne genkende ham og fruen fra en bryllupsfilm, som vi havde set på Pederstrup Herregård, hvor fruens brudekjole var udstillet sammen med Frederikkes brudekjole.

Vi fik set på produktionsfaciliteterne med nye og gamle fade og fik smagsprøver af forskellige typer af kirsebærvine. Vinene er baseret på certificerede Stevnskirsebær, som kommer fra Frederiksdals egne plantager. Vi købte deres nyudvikling indenfor kirsebærvin, "Rancio". Denne kirsebærvin lagres i mindst 2 år ude i det fri på glasballoner efterfulgt af mindst 5 års yderligere lagring i gamle cognac fade. Vinen er mindre sød end sædvanligt og passer fint til patéer, ost og vildt.

nagsprøve med Harald Krabbe på Frederiksdal Slot i Harpelunde.

Vi fik herefter tilladelse til at spadsere i Frederiksdal Gods' smukke have, som omkranser et større slot, et kinesisk the hus og flere søer. Regnen silede ned, men det var en lysegrøn natur-oplevelse alligevel.

Mandag, den 10. juni, var dagen, hvor alle Wayfarersejlerne skulle mødes på campingpladsen om eftermiddagen. Vi havde benyttet ventetiden til at gå en tur i blæst ved stranden og kysten for at se på havet og havnen, og være klar til at modtage, når de efterhånden dukkede op.
Der var en virkelig ægte gensynsglæde, for der var gået mange måneder siden vi sidst så hinanden. Der var meget at tale om; hvad der var sket siden sidst, indflytning i husene, hvor og hvornår vi skulle arrangere aftensmad, om klubhuset og grillen var ledig, om der var stemning for kaffe/the / eller andet om eftermiddagen. I den forbindelse meddelte Jon Kjartansson og Helen, at de havde bagt en stang wienerbrødslignende kage, som alle skulle smage i det solrige vejr.
Det er fantastisk dejligt, at vi kan mødes i et fællesskab til venskabelig sludder - og det sociale aspekt får tydeligvis mere vægt end selve sejladsen, eftersom flere efterhånden bliver bådløse sejlere.
Inga havde på forhånd foreslået ture for hustruer og andre til Reventlow museum og Frederiksdal Gods om tirsdagen og Langø Kirke samt Peter Hansens have om onsdagen.

Ved middagstid drog vi alle til sejlklubbens moderne lokaler med skønt udsigt over fjorden og havnen.

Der var bygget en veranda i træ rundt bygningen, som en stor altan, og på denne var grillen var placeret.

'Efter en dejlig grill middag fandt Wayfarer stompers deres musik-instrumenter frem, og der blev spillet og sunget de gamle melodier fra W-sangbogen.

Deltagerne i år var:

Irene og Poul, Inga og Jørgen,
Aïda og Jesper, Maj og Joel,
Mary og John, Kis og Sten,
Lis og Bent, Mette og Bent,
Helen og Jon, Vibse og Arne.

Aftenen afsluttes med musik formidlet af Wayfarer stompers.

Tirsdag den 11. juni tog godt halvdelen af selskabet til **"Peter Hansens Have og planteskole"** - også kaldet "Vestlollands botaniske have", som er beliggende ved Kappel i det sydligeVestlolland. Historisk tog det hele sin begyndelse i ved at ejeren, som bor overfor haven overtog en branddam, som blev fyldt delvis op med 3000 m3 jord og 3 søer blev anlagt.

Mange tusinde ton muld blev tilkørt for at forbedre den eksisterende lerjord, hvorefter bedene gradvis kunne tilplantes. Efter flere tilkøb udgør arealet nu 55.000 m2 og haven rummer en af Nordeuropas største privatejede plantesamlinger. Havens mange forskellige anlæg er præget af en inspiration, som hovedsageligt er hentet i de berømte engelske haver.

Kendetegnet for haven er de unikke plantesamlinger, de tusindevis af grønne frøer i havens 3 søer og det rige fugleliv opstået ved det forhold, at haven er beliggende som en oase i det Lollandske landskab, der i øvrigt hovedsagelig består af flade marker.

Som det ses af de medfølgende billeder var vejret godt til en vandretur i haven. Det var en flot oplevelse, især de 3 søer var spændende at gå rundt om, for at se de mange frøer og andre dyr, som boede i søerne. De mange forskellige planter var interessante, især for de der havde kendskab til de mange arter.

Efter nogle timer i haven forlod vi den, idet Irene og Poul havde inviteret hele selskabet til fejringen af Irenes runde fødselsdag i restaurationen nær campingpladsen kl. 18:30. Vi mødtes i sejlklubben til en lille indledende drink og gik herefter til restaurationen i samlet flok. Middagen var en meget stor Wienerschnitzel med lækkert kalvekød og tilbehør med skøn rødvin. Desserten var en Irish

Coffee, som havde fået rigeligt med Irsk Whiskey. Der var flotte taler til Irene fra Inga Vekslund og ægtefællen Poul Ammentorp. Musikinstrumenterne var blevet hjemme, da morgendagen havde et stort musisk program. Det var en meget flot gestus, at Irene og Poul havde inviteret os alle til den skønne middag.

Onsdag den 12. juni 2024 var det endelig blevet godt vejr og vinden var også aftaget lidt, så med 2 reb i stor-sejlet og flere end 2 personer i en Wayfarer, var der mulighed for at komme ud på havet. Poul spurgte om Vibse og jeg ville med ud i hans træbåd, og da vor båd stadig stod på landevejstraileren var det en fin indbydelse til endelig at komme afsted. Der var 3 joller, der skulle sejle og som skulle køres ned til slæbestedet på havnen og rigges til.

Da vi kom ned på havnen var der en gammel søulk, der ordnede noget træarbejde på sin jolle. Vi kom i snak med ham: Han hed Freddy Ottesen og havde i tidens løb sejlet meget i små kølbåde og joller. Han havde fabrikeret en hel del både bl.a. Bandholm både og tyske H-både. Han fortalte tillige om, at han i sin tid havde lavet glasfiberbåde

af glasfiberaffald fra Vestas Vindmøller, en virksomhed, som havde og stadig har produktionsfabrikker i Nakskov Havn. Man kunne måske undre sig over at Vindmøllefabrikken stadig producerede Vindmøller på Nakskov Havn, men vi hørte, at vore dages vindmøller var så store, at man faktisk meget dårligt kunne transportere vindmøllerne på landevejene. Så metoden er at sejle vindmølle-delene fra Nakskov på store pramme til kysten i nærheden af stedet, hvor møllerne skal stilles op. Freddy Ottesen var leveringsdygtig i et utal af skipperhistorier og var morsom at lytte til.

Endelig sejlads! Vi skulle jo også på et tidspunkt have vores 3 joller i vandet, og det kom de!

Men det voldte alligevel småproblemer at få de 3 joller ned ad slæbestedet på grund af småting: Joller var ikke rigget helt klar og ikke helt færdige til at forlade slæbestedet umiddelbart efter at være startet nedkørslen, hvorfor der skulle rettes dit og dat, medens jollen lå forenden af slæbestedet og dermed spærrede vejen for andre joller. Joller, der lå i vandet ved slæbestedet burde padles væk fra slæbestedet til en nærliggende bro eller pæl for at sætte sejl, så næste båd kunne benytte slæbestedet.

Vi havde god tid og ferie, men sendte en enkelt tanke til VM i Skive til sommer, hvor 100 både måske skal ned ad få slæbesteder på kort tid. Måske er der brug for en vejledning om "god stil" ved slæbesteder (ligesom "god stil ved Ranz").

Men endelig kom vi afsted.

John Friis var med som gast i Bent Hasholts båd (en mark 1 i glasfiber), Mai var sammen med Joel i Jons spritnye kapsejlads båd (mark 4) og Vibse og Arne var i Pouls træbåd (mark 1 i træ). I mellemtiden var der ankommet en del skyer samt en enkelt større sort sky, som medførte at Poul og Jon valgte at rebe deres sejl. Poul har et avanceret rebesystem, som holder den tiloversblevne sejldug tæt surret til bommen. På billederne af begge både ses, hvor meget mere Jons rulle på bommen fylder i forhold til Pouls tætrullede sejldug. Billederne af jollernes afgang fra Havnen er taget af Lis Hasholt med det nye kamera.

Ved indsejlingen til havnen er vinden flov!

Jollerne susede ud af havnen for halv-vind og sejlene blev trukket ind eftersom at jollerne drejede op i mod vinden til en foran-for tværs situation. Jollerne fulgte den afmærkede sejlrende mod vest og dermed ud i Nakskov Fjord. Bølgernes slag mod træsiden i Pouls røde træbåd gav en særlig behagelig lyd og båden løftede sig let over bølgerne.

Her er vi i løbet og fri af havnen. Nu er vinden frisk, og det er dejligt med de små sejl!

Der er nu noget særligt og let over træbåden i forhold til en mark 2 glasfiberbåd fra Small Craft, som den vi har, og som er mere bastant, tungere og mere fiskekutteragtig - og fra en tid, da olieprisen var godt en tiende del af hvad den er i dag.

Alle joller ankom næsten samtidig til Slotø og vi kastede ankre i læ af øen - den fine sandbund var lækkert især for de, der sejlede i vandsandaler jfr. frokostbilledet herunder.

Efter den strabadserende tur, kommer frokost med øl og dram hurtigt frem Engelsborg ses i baggrunden.

På Slotø ligger Engelsborg, som nu består af en del ruinhobe, som man kan gå rundt imellem. Borgen blev opført af Kong Hans i årene 1509-10. På samme sted lå også det eneste bevarede orlovsværft fra middelalderen, beskyttet af borgen, men der var ikke meget tilbage af dette.

Værftets bedding ses i forgrunden med borgen med de tykke mure bag

Borgen skulle i sin tid beskytte Nakskov mod indtrængende fremmede både samt beskytte orlovsværftet. Værftet blev opført på Slotø fordi stabelafløbninger var uden problemer p.g.a. dybder

ned til 8 meter umiddelbart uden for borgen og værftet. Endelig var hele Nordvestlolland dengang dækket af store skove, så der var masser af skibstømmer, som nemt kunne flådes til øen.

I den stride vestenvind får Postbåden en hjælpende hånd med at fortøje.

Medens vi spiste frokost på Slotø, kom postbåden forbi, lagde til broen og satte gæster af. Postbåden sejler med betalene gæster rund i Nakskov Fjord og sejler også videre ud til et landgangssted på Albuen. I den friske blæst var et svært for postbåden at lægge til broen, så den fik en en hånd fra de altid hjælpsomme wayfarer-sejlere!

Jollerne ligger sikkert i læ på 50 cm vand med den fineste sandbund

På vejen tilbage til havnen så vi mange fugle og beundrede den dejlige natur i Nakskov Fjord.

Da vi skulle hjemover sammen med vinden, var denne også løjet, og det var herligt solskin. Man kan næppe ønske sig noget bedre.

For at nyde turen længst muligt satte vi farten ned og beholdt rebet i storsejlet, og rullede genuaen ind så der var fuld panoramaudsigt!

Højt humør i Woodie på vej hjemover med Arne ved roret!

Tilbage i havnen igen fik vi hurtigt jollerne op ad slæbestedet, da der i forbindelse med aftenkapsejladsen var fælles spisning for klubbens medlemmer i sejlklubben. Vi havde også booket os på middagen, hvor menuen var frikadeller, altsammen lavet af medlemmerne i Nakskov Sejlklub. Mums!

Det var annonceret i Nakskov sejlklub at Wayfarer Stompers fra Farum sejlklub efter middagen skulle spille i sejlklubbens klubhus.

Wayfarerstompers underholder med munter Jazz

Til vores overraskelse var det lidt af et tilløbsstykke, men det hjalp sikkert også, at der den aften var hjemmelavet middag i klubben for alle medlemmerne - noget vi også havde glæde af!

Kæmpe tak til Nakskov Sejlklub for den store gæstfrihed, samt tak for lån af lokalerne, grill og slæbested.

Dagen efter tog vi alle hjem.

De glade forfattere efter den herlige sejltur til Slotø